

שמי דניאל לוי, הוריי, אבי הנס (יוחנן) ז"ל ואמי רגינה לוי היו על האקסודוס והוחזרו לגרמניה על אניית הגרוש הרינימייד פארק יחד עם מרדכי רוזמן.

אני נולדתי באוריק שליד מחנה אמדן ב- 5.1.1948.

סיפורו של אבא שלי הנס (יוחנן) לוי.

"..... בנובמבר 1946 שבתי לליון משנת לימודים בפריז. בימים ההם אני נהגתי על פי המצוות: להניח טפילים, להשתתף בתפילות ולשמור את השבת והחגים. אמי שמרה מסורת מבית וכל עוד הייתי בקרבתה נהגתי כבוד לאמונה. נהגתי לבקר בבית המחסה "הירונדל" שבליאון. היה זה בית הקהילה. בית דתי ציוני שהשתייך ל- **בח"ד** (ברית חלוצים ציונים).

בבית "הירונדל" שמעתי הרצאות ודיונים של "שליחי" ארץ ישראל, משה שיינבאך וברוך וילרפורט. כבוגר בבית המחסה "הירונדל" הוזמנתי לכינוס בח"ד בעיר ליון בחנוכה תש"ו – דצמבר 1946. שם הכרתי את אשתי לעתיד, רגינה (רבקה) אליאס, ובעקבותיה יצאתי למחנה "הכשרה" בעיירה קטנה במרכז צרפת **בחנות שאנסבינל - Champcevinel**. רבקה הייתה מזכירתו של דר' יוסף בורג, אחד מנציגי ארץ-ישראל בפאריס. היו לה קרובים בליון והרבה חברים וחברות. רבקה בלטה מאד בפעילותה ובחינניותה. היא הייתה תוססת, מארגנת ומנהיגה. היא משכה תשומת הלב של כל מי שבא עמה במגע. לרוב לבשה פולובר הצהוב – סימן ההיכר שלה!

בראשית שנת 1947, במחנה הוחלט לעלות לארץ ישראל בעזרת המוסד לעליה ב'. כדי לממש את העלייה נחוץ היה לעבור הכשרה חקלאית על מנת שנוכל לעבוד בקיבוצים ומושבים בארץ-ישראל. כל קבוצת הבוגרים מבית "הירונדל" ליאון, יצאה לאחת החוות שנרכשו בצרפת על ידי הארגונים הציונים.

הכשרה בחנות שאנסבינל - Champcevinel

ב-"הכשרת" שאנסבינל הפעילות שלנו הייתה חקלאית. חלומות הנעורים!... שהיו לי עוד במשפחת האיכרים **בואיה** שאצלה הסתתרת במהלך המלחמה, באלפים. אצלם למדתי חריש וחליבת פרות, זריעה וקציר יותר מאשר לימודנו בחווה. המדריך בהכשרה היה שמעון יזן. הבנות עסקו בפיתום אווזים, חליבת פרות, קילוף תפוחי אדמה ובישול. באשר לי, מוניתי לנהג במגונית מצחיקה "רנו" בת שני מושבים. תפקידי היה להביא דואר ואספקה קטנה למטבח. בשלב מאוחר יותר קיבלתי משאית קטנטנה מונעת על ידי גז פחמים (Gazogène) שהיה צורך להזין כל 20 – 30 קילומטר בשק גזרי עץ קטנים. מכוון שלרנו היו שני מקומות הספקתי לפעמים לקחת עמי את רבקה – אם הייתה חופשייה מסידור העבודה שלה - לנסיעות דואר ואספקה בעיר פריגה.

בחודש מאי 1947 הקבוצה שלנו נשלחה למרסיי.

אנחנו, יוצאי צרפת, התגוררנו בוילה בפרבר מזרחי של מרסיי.

תפקידנו היה מוגדר לסייע לפליטים העומדים להגיע מהמחנות בגרמניה ואוסטריה לקראת העלייה. עלינו היה לסייע במגעייהם עם שלטונות צרפת.

החלוצ ארגן 11 מחנות קליטה מ-Bandol ממזרח למרסיי ועד העיר Salon , על הנהר רון. קיבולת כל המחנות הללו הייתה של כ- 1650 איש. בנוסף הועמדו לרשות החלוצ שני מחנות צבא גדולים של צבא צרפת, Grand Arenas, עם קיבולת של 10,000 איש. המחנות צוידו על ידי UNRRA וה-Joint .

ב- 30.6.47 הגיעה הרכבת הראשונה לתחנת רכבות-המשא **לה קאנה** שליד נמלי פורט דה בוק ומרסיי. בסך הכל הגיעו **בחמש רכבות-פליטים** כ-6.000 איש. להובלת הפליטים מכל רכבת למחנות הוקצו 40 משאיות מסוג אוברלנד, כל משאית הייתה מיועדת להוביל 30 פליטים. הפליטים הובאו למחנות השונים באזור מרסיי. אנשי שארית הפליטה שהגיעו למרסיי היו לרוב לבושים כבמעין מדים צהובים-חומים. המקור של "המדים" היו שמיכות הצבא האמריקאי שחולקו לפליטים במחנות בגרמניה שנתפרו ביד. בתאריך 7 ביולי היו במחנות כ-5.000 פליטים, המיועדים להפלגה הקרובה.

ארגון ההובלה

לקראת ההפלגה רוכזו 172 משאיות, ביניהן 20 המיועדות לסיוע במקרה של תקלות בנסיעה של כ- 200 קילומטר מהמחנות עד לנמל ההפלגה. גויסה גם סיירת של 20 מוניות בהם נסעו המפקדים לאורך השיירות, לשם פיקוח וטיפול נקודתי במקרה תקלה. באותם ימים הכריזו האיגודים המקצועיים בצרפת על שביתת תחבורה, "החלוצ" העניק לאיגודי נהגי המשאיות סך מיליון פרנק צרפתי, "תרומה לקופת השביתה" כביכול. בתמורה העניקו האיגודים המקצועיים חסות בצורת תעודות-מעבר במחסומי הדרכים של השובתים.

הזזת ההמונים

בליל שבין יום ד' ה-9 ליום ה' ה-10 ביולי 1947 נתקבל האות ליציאה. הפליטים ויהודים מקומיים – ביניהם רבקה ואני - היינו אמורים לעלות על המשאיות בין השעות 22:00 ו-03:00. בסך הכל יצאו 12 שיירות, במרווחים של כ- 50 קילומטר, ובמסלולים שונים מהמחנות השונים.

שיירות ראשוני המשאיות היו מתוכננות להגיע לנמל סט, החל משעה 03:00 בבוקר. נקודות ביקורת וויסות נקבעו בערים Salon ו-Arles. חמש שעות נסיעה כאלו חייבו כמובן קביעת הפסקות לצורך נוחיות הנוסעים; התוצאה הייתה שפה ושם רכב יצא מהשיירה והיו צריכים להמתין לו. נקודת המפגש האחרונה הייתה כ-10 קילומטר לפני נמל ט.

רבקה ואני נצטוונו להוביל את שיירת המשאיות שיצאה ממחנה Caillols A שממזרח למרסיי. בשיירה שלנו היו 30 משאיות. תפקידנו, דוברי הצרפתית, היה לשמש כמלווי המשאיות, לשמש פה לעולים כלפי שלטונות החוק הצרפתיים וכלפי משמרות השובתים במחסומי-הדרכים של איגודי פועלי התחבורה השובתים. תפקידי כראש השיירה היה בעיקר לדאוג לביצוע המדויק של לוח הזמנים שנקבע להגעה שיירת כלי הרכב אל נקודות הביקורת בדרך לנמל ההפלגה. כל מלווה ישב ליד נהג והיה מצויד במעטפות סגורות עם הוראות למסלול שיש לנסוע בו ולוח הזמנים להגעה לנקודות ביקורת. כל מעטפה הייתה אמורה

להיפתח במעבר כל נקודת ביקורת. הבעיה באותם זמנים הייתה גם למצוא תחנות אספקת עצים למבערי הגז של הרכב והזנת מבערי העץ של המשאיות. גורם הזמן הנדרש לתדלוק בצורה זו נלקח כמובן בחשבון בפקודת-המבצע.

לוח הזמנים השתבש כתוצאה מכך שבאותו בוקר התקיים מרוץ האופניים **טור דה פרנס** וקטעי כביש נפתחו ונסגרו לסירוגין. לאורך המסלול היו פרושים צלמי עיתונות ויומני קולנוע, כגון MGM ש-"הנציחו" חלק מהשיירות. הדבר היווה עדות מצוינת עבור המודיעין הבריטי.

כתוצאה מכל העיכובים השיירה שלנו הגיעה לנמל רק בשעה 05:00. המשאית שלנו נכנסה לנמל בשעות מוקדמות של הבוקר. לפנינו היו שורות שורות של משאיות הפליטים. אנחנו, המלווים, המתנו די הרבה זמן עד שהגענו ליעדנו המיוחל: לכבש העלייה לסיפון ה-SS President Warfield.

העלייה לאנייה

העלייה לסיפון האונייה שעגנה בנמל סט התבצעה דרך ארבע פתחים צדדים. סדרני האונייה הובילו את הקהל לסיפונים השונים. האונייה הייתה קשורה בירכתייה למזח בנמל הקטן הזה. ה-"פרזידנט" בלטה בנמל בגלל המבנה המרובע שלה וארובתה השחורה הגבוהה. חרטום האונייה היה מופנה לעבר היציאה מהנמל. עליית הנוסעים הסתיימה בשעה 11:30. כל 30 דקות עלו כ-300 איש. בסך הכל דווח לשלטונות צרפת ש-4052 מהגרים שיוצאים לקולומביה עלו על האונייה. - כך צוין על גבי הניירות שנמסרו לאנשי משטרת-הנמל על הרציף. למעשה עלו לאונייה 4554 נוסעים. הצפיפות הייתה רבה מאד הנוסעים היו מארצות שונות, מאירופה, אפריקה, אסיה ויבשת אמריקה. דוברי 23 שפות. כל העולים היו ציונים אידיאליסטים שהיו שייכים לכל גווי הקשת הפוליטית.

בסיום משימת הליווי רבקה ואני התחננו לעלות על האקסודוס ככל העולים אך סירבנו. כי המוסד לעליה ב' תכנן שקבוצתנו תשמש כמלווים לשיירות עולים נוספות שיועדו להגיע לנמלי מרסי ודרום צרפת. רק בשעה 23:00 של אותו יום ארוך, עלינו כזוג האחרון, לאונייה. זאת רק משהבהרתי לצוות ההגנה והפיקוד של האונייה שאני דובר ברמת שפת אם, מספר שפות כגון:- גרמנית, צרפתית, אנגלית, יידיש, עברית וספרדית. הסכמתם היתה בתנאי שאני אשמש כמתורגמן בין צוות הפיקוד של האקסודוס ומנהיגי המעפילים...."

"..... בחיפה לאחר שהורדנו מהאקסודוס והועלנו לרנימיד-פארק. מרדכי רוזמן כנציג המעפילים, צבי קצנלסון-"מירי" ואבנר גלעד "סקנדי" בחרו בי שאמשיך להיות המתורגמן והשליח שלהם למפקדים הבריטים שבראשם עמד הגנרל גריגסון ונציגי הממשל הצרפתיים בנמל פורט דה בוק ..."